

Onderzoek flora en fauna

Deellocatie Parc Vital

Gemeente Eersel

Onderzoek flora en fauna

Deellocatie Parc Vital

Gemeente Eersel

Datum:

27 juli 2009

Projectgegevens:

NAT02-LSH00014-01b

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – |

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en opzet	1
2	Methode	3
2.1	Literatuuronderzoek	3
2.2	Veldbezoek	4
3	Gebiedskarakteristiek	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Voorgestane ontwikkeling	6
4	Natuurwaarden onderzoeksgebied	9
4.1	Grondgebonden zoogdieren	9
4.2	Vleermuizen	10
4.3	Vogels	11
4.4	Amfibieën	13
4.5	Planten	13
4.6	Reptielen en Vissen	13
4.7	Beschermde soorten ongewervelden	14
5	Natuurbeleid	15
5.1	Beschermde gebieden	15
5.2	Effecten	16
6	Conclusies en aanbevelingen	19
6.1	Beschermde soorten	19
6.2	Natuurbeleid	20

Bijlage: Natuurbeleid

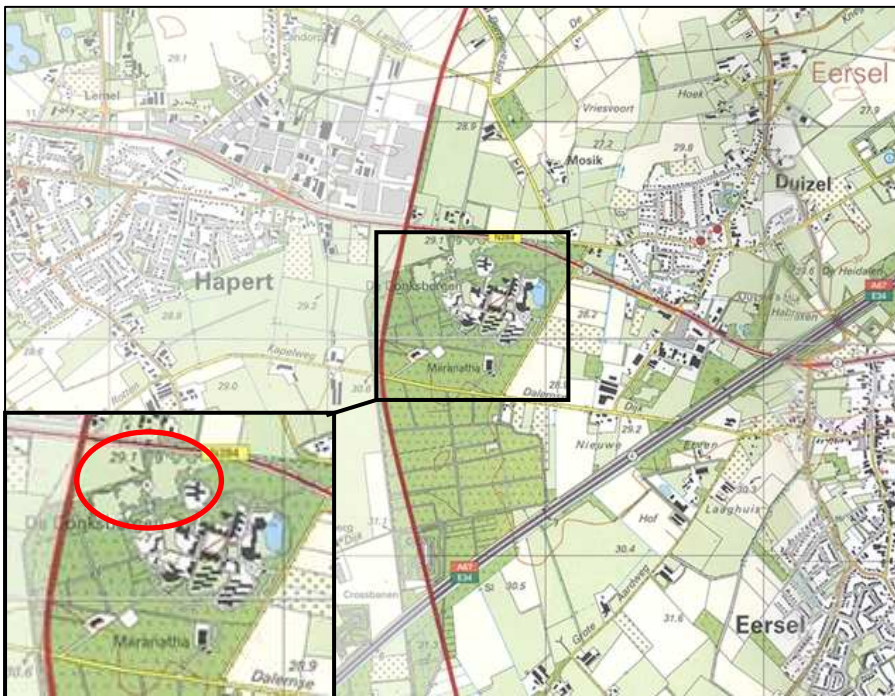

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en opzet

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de voorgenomen uitbreiding van de zorgvoorzieningen van het zorgcomplex De Donksbergen te Duizel. Ten behoeve hiervan is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving en -beleid. Omdat geen beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden) aanwezig zijn ter plaatse of in de omgeving van het onderzoeksgebied richt het onderzoek zich uitsluitend op de Flora- en faunawet en het natuurbeleid.

In voorliggende rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Het onderzoek bestaat uit een literatuuronderzoek en veldverkenning (juli 2008). In onderstaande kaart is het globale onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur: ligging De Donksbergen met globale ligging onderzoeksgebied (rood)

2 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

2.1 Literatuuronderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- het via internet te raadplegen natuurloket (www.natuurloket.nl);
- provinciale gegevens met betrekking tot de EHS en vogels en planten van de Rode Lijst;
- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;

Op basis van een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in de kilometerhokken waarin de locatie ligt (strikt) beschermde soorten zijn aangetroffen zoals planten, zoogdieren en water- en broedvogels. Het overgrote deel van de soortgroepen is echter slecht of zelfs geheel niet onderzocht waardoor het natuurloket beperkt inzicht biedt in mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels min of meer gedateerd is, blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied.

De gegevens van de provincie Noord-Brabant geven een meer concreet en redelijk betrouwbaar beeld van het voorkomen van vogels en planten in de omgeving. De gegevens zijn in 2000 verzameld.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze website natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt redelijk gecontroleerd middels peer-reviews. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarneming zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

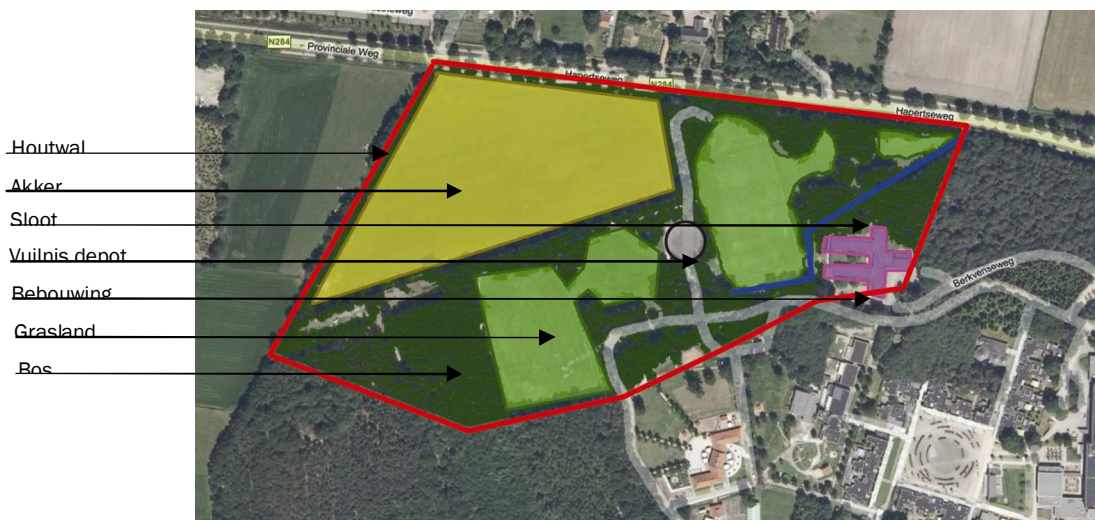
2.2 Veldbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is afgelegd op 15 juli 2008 bij 17°C en lichte bewolking. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast worden de aangetroffen belangwekkende soorten eveneens opgetekend.

3 Gebiedskarakteristiek

3.1 Huidige situatie

Het terrein van De Donksbergen is gelegen tussen Duizel en Hapert. Het gebied wordt begrensd door de N284, Hapertseweg. Ten oosten ligt de Berkvenseweg en ten zuiden de Kapelweg. Ten westen van het terrein liggen agrarische gronden, de gemeente Bladel is voornemens een bedrijventerrein te ontwikkelen. Het terrein van De Donksbergen wordt gekenmerkt door het bosachtige karakter. Verspreid over het terrein ligt bebouwing. Ten westen en zuiden van het terrein bevindt zich een bosgebied. Het overige groen bevindt zich tussen de bebouwing; op bepaalde plekken geconcentreerd, op andere plekken in losse groepen bomen. Ook zijn er plekken waar nauwelijks bomen voorkomen. Het grootste deel van het groen op het terrein heeft overwegend een natuurlijk karakter. Het onderzoeksgebied bestrijkt een klein deel in het noordoosten van het terrein.

Figuur: onderzoeksgebied (rood omrand)

Het onderzoeksgebied is op 15 juli 2008 verkend. Bij de veldverkenning zijn een aantal habitats aangetroffen, namelijk:

- Akker:** Het overgrote deel van het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied bestaat uit akker. Ten tijde van het veldbezoek was de akker ingezaaid met aardappel. De natuurwaarden in dit gebied zijn zeer beperkt.
- Sloot:** De sloot in het oosten van het onderzoeksgebied valt gedeeltelijk sporadisch droog. In de sloot staan ondermeer grote waterweegbree en fonteinkruid.
- Vuilnis depot:** Midden in het onderzoeksgebied ligt een vuilnisopslag. De natuurwaarden zijn ook hier zeer beperkt.

- Bebouwing:** Binnen het onderzoeksgebied staat één verouderd gebouw. Het gebouw is enkellaags en in gebruik als dagopvang.
- Grasland:** De graslanden zijn ondermeer in gebruik als dierenwei en sportveld. Op de grasvelden zijn sporen van konijnen en mollen aangetroffen.
- Bos:** In het zuidwesten van het onderzoeksgebied staat een bosgebied aangesloten bij het grotere zuidelijke bosgebied. Deels bestaat het uit grove den aanplant, deels uit jong beukenbos. Verspreid door het overige onderzoeksgebied staan enkele houtsingels bestaande uit hoofdzakelijk zomereik, ruwe berk en iep met een ondergroei van braam, gewone vlier en brandnetel.
- Houtwal:** De verschillende gebieden worden van elkaar gescheiden door enkele houtwallen. De houtwallen en het bos lopen op enkele plekken in elkaar over, de beplanting in beide elementen zijn derhalve vergelijkbaar.

Op basis van een eerste inschatting van de aanwezige habitats zijn met name de houtwallen en bosgebieden ecologisch waardevolle elementen in het gebied.

3.2 Voorgestane ontwikkeling

De ruimtelijke ontwikkeling van het gebied had ten tijde van het natuuronderzoek nog geen duidelijke vorm. In het onderzoeksgebied zal een aan zorg gerelateerd hotel, wellnessaccommodaties en dagbehandelingcentrum worden ontwikkeld. Naar verwachting zal nagenoeg alle houtopstand behouden blijven en wordt de bebouwing ingepast binnen de bestaande structuren. Waarschijnlijk zal een van de gebouwen voor dagactiviteiten worden gesloopt.

Figuur: concept inrichtingschets voorgestane ontwikkelingen

Sportveld met op de voorgrond de sloot

Sportveld met konijnenhol

Houtwal

Bebouwing

Dierenwei

Vuilnis depot

Akker

4 Natuurwaarden onderzoeksgebied

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hier- toe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

1. Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
2. Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
3. Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn in bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Zie bijlage voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

Op basis van een eerste verkenning middels het natuurloket is geconstateerd dat in het kilometerhok (145-375), waarin het onderzoeksgebied ligt, voor alle soortgroepen slecht tot niet onderzocht is, met uitzondering van vaatplanten. In het onderzoeksgebied zijn enkele beschermde vaatplanten aangetroffen.

De CD-rom van de provincie Noord-Brabant met de titel 'Rekening houden met Habitatrictlijnsoorten in Noord-Brabant' geeft voor de gemeente Eersel in zijn algemeenheid aan dat er met name amfibieën en reptielen zijn te verwachten. Het gaat om de kamsalamander, heikikker, poelkikker, rugstreeppad en gladde slang. Daarnaast worden vleermuizen en drijvende waterweegbree genoemd. Op de internetsite www.waarneming.nl staan waarnemingen van onder meer ijsvogel, sperwer en bosuil.

4.1 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

De volgende beschermde grondgebonden zoogdieren zijn uit de regio bekend: ree, egel, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, vos, hermelijn, wezel, bunzing, steenmarter, das, eekhoorn, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, bosmuis, konijn en haas.

Op basis van aanwezig habitat, met name de houtwallen en het bosgebied, wordt verwacht dat de volgende soorten daadwerkelijk gebruik maken van het onderzoeksgebied: egel, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, eekhoorn, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, dwergmuis en bosmuis.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

De eekhoorn is strikter beschermd (tabel 2-soort). Bij het veldbezoek zijn geen concrete waarnemingen gedaan van de eekhoorn, desalniettemin is het, op basis van de verspreiding van de soort en de aanwezige habitat, aannemelijk dat de soort in het gebied voorkomt. De ontwikkeling voorziet in een zeer groene inrichting van het terrein. Daarmee blijven de foerageermogelijkheden voor de eekhoorn in het terrein gegarandeerd.

Indien er bij de uitvoering rekening wordt gehouden met de kwetsbare periodes van de eekhoorn zijn geen belemmeringen te verwachten. Indien concreet dieren en nesten aanwezig zijn, dienen kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te worden gevoerd tijdens de winterslaap en voortplantingsperiode (winter en zomer respectievelijk). Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

4.2 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Er zijn beperkt concrete gegevens voorhanden over zoogdieren in het onderzoeksgebied. Uit de regio zijn een aantal vleermuissoorten bekend zoals gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen. Op het voorliggende planlocatie zijn in de houtopstanden bomen met (voor vleermuizen geschikte) gaten, hopen of scheuren aangetroffen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering of op zolders. Zonder uitgebreid onderzoek is de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing niet uit te sluiten.

Het onderzoeksgebied is tevens geschikt als foerageergebied (jachtgebied) voor de uit de regio bekende soorten.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (baltsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven, belangrijke migratieroutes) is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.

In voorliggend geval zijn binnen en rond het onderzoeksgebied verblijfplaatsen te verwachten. In de beplanting op het onderzoeksgebied, met name de houtwallen en in de bebouwing kunnen mogelijk vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn. Om te bepalen of door de kap van bomen en sloop van de bebouwing vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen wordt aanbevolen aanvullend inventarisatieonderzoek uit te voeren.

Foerageergebied is alleen beschermd als het van essentieel belang is voor een verblijfplaats. Dus bij het verdwijnen van het foerageergebied zou de verblijfplaats ook verdwijnen. Het verdient de aanbeveling om tevens nader onderzoek te doen naar de functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen (foerageergebied, vliegroutes en mogelijke paar- en verblijfplaatsen). Dit onderzoek kan uitgevoerd worden in de periode mei tot en met september. Als het onderzoeksgebied een functie blijkt te hebben voor (meer bijzondere) vleermuissoorten, dient rekening te worden gehouden met mitigerende en compenserende maatregelen.

Om het terrein geschikt te houden en te maken voor vleermuizen is het wel belangrijk om het aanbrengen van **verlichting** zoveel mogelijk te voorkomen. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Geadviseerd wordt om op het terrein geen/spaarzaam verlichting aan te brengen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

4.3 Vogels

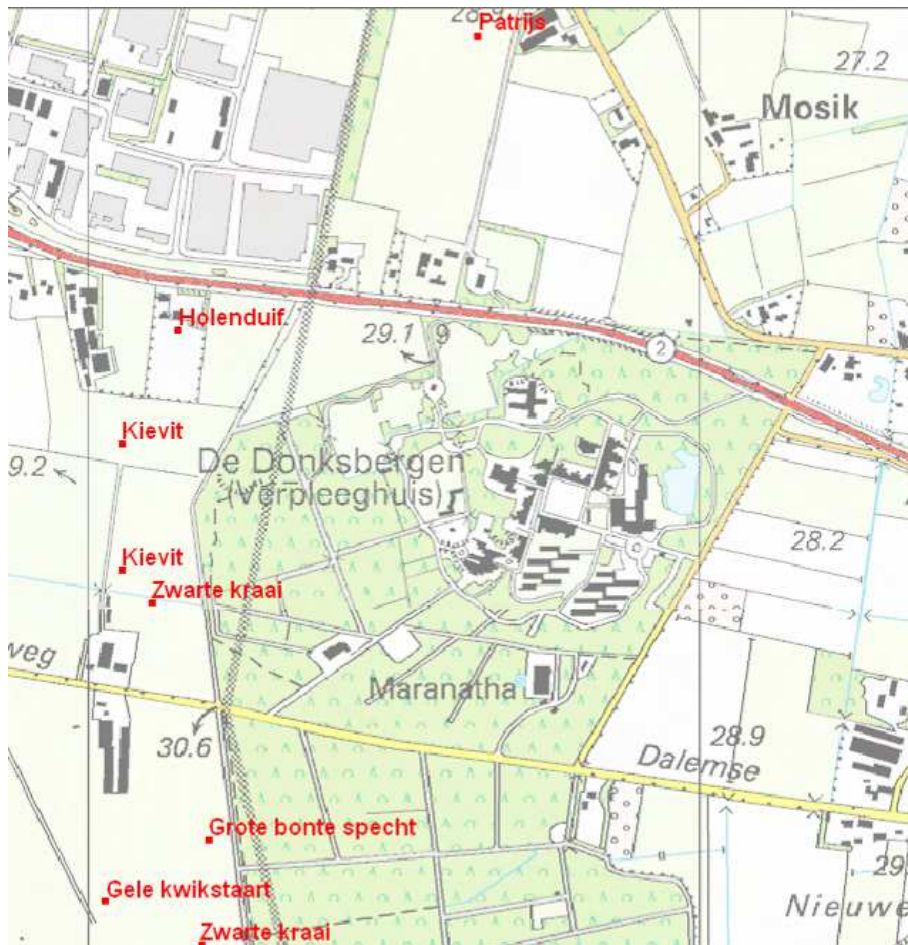
Voorkomen en functie

In het onderzoeksgebied worden verscheidene algemene soorten broedvogels van bos, kleinschalig agrarisch landschap en stedelijk gebied verwacht. Volgens de broedvogelatlas komen in de regio de volgende broedvogels van de Rode lijst voor: patrijs, steenuil, boerenzwaluw, boomvalk, huismus, ringmus en veldleeuwerik.

Vanuit gegevens van de provincie Noord-Brabant komt naar voren dat in de omgeving van het onderzoeksgebied onder meer gele kwikstaart, veldleeuwerik, Kievit, zwarte roodstaart, zwarte kraai, holenduif, grote bonte specht en patrijs. Van deze vogels zijn drie soorten opgenomen op de Rode lijst.

- patrijs - kwetsbaar;
- veldleeuwerik - gevoelig;
- gele kwikstaart - gevoelig.

Aanvullend valt de grote bonte specht onder de jaarrond beschermde broedvogels (zie bijlage). Het onderzoeksgebied zelf en het omringende bosgebied zijn niet meegenomen bij de provinciale kartering van het buitengebied. Dit verklaart de afwezigheid van waarnemingen in het gebied.

Vogelwaarnemingen rond het onderzoeksgebied (bron: Provincie Noord-Brabant)

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn stikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Met broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er zijn een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd, dit betreft onder andere enkele uilen-, zwaluw-, roofvogel- en spechtensoorten, zie voor een uitgebreide beschrijving de bijlage. In het onderzoeksgebied zijn echter geen concrete broedplaatsen aangetroffen. Mogelijk dat in het bosgebied broedplaatsen van ondermeer spechten (met name grote bonte specht en/of groene specht) aanwezig zijn. Bij ingrepen in of aan het bosgebied (met name de meer aaneengesloten delen) verdient het de aanbeveling om aanvullend onderzoek uit te voeren naar de concrete aanwezigheid van deze jaarrond beschermde vogelsoorten.

4.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Uit de regio zijn enkele zeer oude waarnemingen van de alpenwatersalamander en boomkikker bekend. Daarnaast is binnen het onderzoeksgebied habitat aangetroffen voor de bruine kikker, het groene kikkercomplex, gewone pad en kleine watersalamander.

De sloot in het onderzoeksgebied biedt leefgebied voor minder kritische amfibiesoorten. Voor strikter beschermde soorten (tabel 2 en 3-soorten) is de sloot naar verwachting van onvoldoende kwaliteit.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

4.5 Planten

Voorkomen en functie

Uit de regio is een groot aantal minder algemene plantensoorten bekend waaronder strikt beschermde soorten bekend zoals kleine zonnedauw en gewone gagel. Aanvullend daarop zijn geen strikt beschermde planten binnen het onderzoeksgebied waargenomen. Vanuit gegevens van de provincie Noord-Brabant komt naar voren dat in de omgeving van het onderzoeksgebied onder meer twee licht beschermde plantensoorten; brede wespenorchis en grasklokje. Van aangetroffen planten is er tevens één opgenomen op de Rode lijst; de korenbloem. Het onderzoeksgebied zelf en het omliggende bosgebied zijn niet meegenomen bij de provinciale kartering van het buitengebied. Dit verklaart de afwezigheid van waarnemingen in het gebied.

Effecten en ontheffing

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van aanwezig leefgebied worden geen beschermde soorten verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor planten niet aan de orde is.

4.6 Reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Er zijn geen beschermde reptielen bekend uit of waargenomen in het onderzoeksgebied. Tevens ontbreekt een geschikte habitat voor deze dieren.

Effecten en ontheffing

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Op basis van aanwezig leefgebied worden geen beschermde soorten verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor reptielen niet aan de orde is.

4.7 Beschermde soorten ongewervelden**Voorkomen en functie**

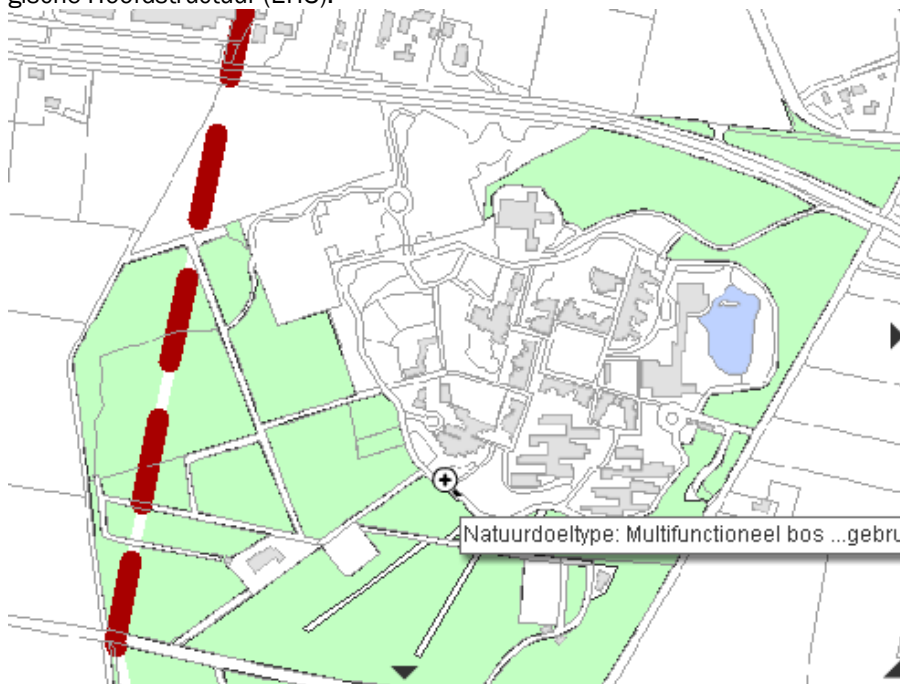
De volgende beschermde soorten ongewervelden zijn uit de regio bekend en zouden in het onderzoeksgebied kunnen voorkomen: heideblauwtje en noordse witsnuitlibel. Tijdens het veldbezoek zijn geen mierenhopen aangetroffen. Andere beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhorren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht.

5 Natuurbeleid

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een toetsing aan de WRO noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél mogelijke effecten op de provinciale Ecologische Hoofdstructuur, ofwel de Groene Hoofdstructuur (GHS) denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) een toetsing aan de EHS/GHS uit te voeren. Zie bijlage voor een nadere beschrijving van de toetsing aan de EHS/GHS. Een groot deel van het terrein van De Donksbergen maakt deel uit van de Groene Hoofdstructuur (GHS) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

ligging van de EHS/GHS (groen).

5.1 Beschermd gebied

Het bosgebied rondom De Donksbergen is opgenomen in de Ecologische Hoofdstructuur. Het bos heeft het natuurdoeltype 'Multifunctioneel bos'. Multifunctionele bossen bestaan uit in- en/of uitheemse bosculturen met soorten als Grove den, Douglasspar, Fijnspar, Amerikaanse eik en/of diverse populiersoorten. Naast een bosbouwfunctie hebben multifunctionele bossen ook een functie voor de natuur en recreatie. Multifunctionele bossen komen in uiteenlopende milieus voor, variërend van droog tot vochtig, van zuur tot neutraal en van voedselarm tot voedselrijk. In de bossen kunnen diverse plantensoorten voorkomen die kenmerkend zijn voor het oorspronkelijke natuurbos-type. Multifunctionele bossen zijn een leefgebied voor diersoorten als de havik, buizerd en ree. Kapvlakten kunnen van belang zijn voor de nachtzwaluw en roodborsttapuit. Multifunctionele bossen zijn in Noord-Brabant algemeen.

5.2 Effecten

De bospercelen in en rond het onderzoeksgebied valt onder de bescherming van de provinciale GHS en is als zodanig onderdeel van de EHS. Op basis van de GHS/EHS-status is het 'nee-tenzij' principe van toepassing. Dit betekent concreet dat aanwezige actuele en potentiële natuurwaarden die door de realisatie van het project verloren gaan dienen te worden gecompenseerd.

Een inbreuk/aantasting op de GHS/EHS is slechts mogelijk onder beperkte voorwaarden. De provincie Noord-Brabant heeft hier drie mogelijke instrumenten voor aange-reikt:

- compensatiebeginsel;
- herbegrenzen GHS;
- GHS-Saldobenadering.

Er zijn hierbij enkele mogelijkheden:

Dubbele bestemming

Door de bospercelen waar nu de bestemming cultuur en ontspanning op is gelegd, tevens de dubbelbestemming 'Waarde Ecologie Multifunctioneel Bos' te geven, worden de natuurwaarden binnen de EHS/GHS voldoende beschermd, waardoor er van negatieve werking niet/nauwelijks sprake zal zijn. Hierdoor is compensatie in het kader van de EHS/GHS niet noodzakelijk.

Behouden

Door het bosperceel te behouden in het ontwerp zou niet aan bovenstaande voorwaarden hoeven te worden voldaan en is compensatie in het kader van de GHS/EHS niet aan de orde.

Compensatiebeginsel

Het is slechts onder beperkte voorwaarden mogelijk om de EHS/GHS-begrenzing te wijzigen. Indien met de voorgestane ontwikkelingen een deel van de EHS/GHS komt te vervallen is een streekplanafwijking noodzakelijk. Ten behoeve hiervan zal voldaan moeten worden aan het natuurcompensatiebeginsel.

Het Natuurcompensatiebeginsel regelt de compensatie van de natuur- en landschaps-waarden in de GHS- en AHS—landschap en in gebieden die in vigerende bestemmings-plannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied. In de Beleidsregel Natuurcompensatie (2005) stelt de provincie Noord-Brabant dat in deze situatie het compensatiebeginsel van toepassing is. Om het compensatiebeginsel te mogen toepassen moet echter wel worden voldaan aan twee voorwaarden. Hierbij wordt het initiatief beschouwd als een uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag. Uitbreiding van stedelijk ruimtebeslag is alleen toelaatbaar:

- 1 wanneer zwaarwegende maatschappelijke belangen ten grondslag liggen aan het initiatief;

- 2 nadat een onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn buiten de GHS en de AHS-landschap, of andere oplossingen waardoor de aantasting van de natuur- en hiermee samenhangende landschapswaarden wordt voorkomen.

Boscompensatie binnen de GHS mag alleen plaatsvinden indien geen alternatieven mogelijk zijn en een zwaarwegend maatschappelijk belang wordt gediend. Tevens dienen de aangetaste waarden gecompenseerd te worden. Omdat de compensatie zal bestaan uit jonge aanplant, die kwalitatief nog niet gelijkwaardig is aan de verloren gegane beplanting, dient overcompensatie (in oppervlakte) plaats te vinden. Op basis van het betreffende bostype (boscultuur met ontwikkelingstijd 25-100 jaar, natuurdoeltype 'multifunctioneel bos'), dient rekening te worden gehouden met een toeslag van 2/3 van de fysieke compensatie. Zie voor meer uitgebreide randvoorwaarden over de inhoud en procedures van het compensatieplan de Beleidsregel Natuurcompensatie (provincie Noord-Brabant, 2005).

Naar verwachting kan de ontwikkeling niet aan voorgenoemde eisen voldoen. Het gaat derhalve de aanbeveling om de GHS/EHS begrenzing te respecteren. Vanuit de inrichtingsschets voor de herontwikkeling lijkt dit erg goed mogelijk.

GHS-Saldobenadering

In het afwegingskader voor de GHS worden plannen, projecten of handelingen afzonderlijk beoordeeld. Om een meer ontwikkelingsgerichte aanpak te bevorderen, kan hiervan worden afgeweken. Dit kan wanneer een combinatie van projecten of handelingen worden ingediend, die tevens tot doel heeft de kwaliteit en/of kwantiteit van de GHS op gebiedsniveau per saldo te verbeteren, bijvoorbeeld als tegelijkertijd een fysieke barrière binnen het beschermde natuurgebied wordt gesaneerd. Door middel van deze saldobenadering kan bijvoorbeeld een meer aaneengesloten GHS worden verkregen of kunnen GHS-gebieden beter met elkaar verbonden worden. Functies of activiteiten kunnen dan elders binnen de GHS of daarbuiten betere ontwikkelingsmogelijkheden krijgen. Deze benadering is alleen toepasbaar als:

- de combinatie van plannen, projecten of handelingen binnen één ruimtelijke visie wordt gepresenteerd;
- er een onderlinge samenhang bestaat tussen de betreffende plannen, projecten of handelingen;
- een schriftelijke waarborg voor de realisatie van de plannen/projecten of handelingen kan worden overlegd waarop alle betrokkenen zijn aan te spreken.

Bovendien is voor toepassing van deze saldobenadering nodig dat:

- binnen de GHS een kwaliteitsslag gemaakt kan worden waarbij het oppervlak natuur minimaal gelijk blijft dan wel toeneemt. Zo'n kwaliteitsslag kan bijvoorbeeld ontstaan doordat binnen de GHS met bestemmingen geschoven wordt;

en/of:

- binnen de ruimtelijke visie vergroting van het areaal GHS optreedt, ter compensatie van het gebied dat door de projecten of handelingen verloren is gegaan, onder de voorwaarde dat daarmee tevens een beter functionerende GHS ontstaat.

Mogelijk dat dit beleidsmiddel wel kansen biedt voor voorliggende ontwikkeling. Daarbij zal goed gekeken moeten worden naar de eventuele knelpunten en problemen in de ecologische structuren in de omgeving van het ontwikkelingsgebied die kunnen worden opgelost binnen het project. Hierbij kan gedacht worden aan ontsnippering, opheffen van barrières, kwaliteitsverbeteringen.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Beschermde soorten

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat in het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels, vleermuizen en de eekhoorn.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is derhalve niet noodzakelijk.

De ruimtelijke ingreep heeft naar verwachting consequenties voor beschermde soorten. Bij de sloop van bebouwing en kap van beplanting dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van eekhoorns, vleermuiskolonies en/of broedplekken van vogels.

Indien er bij de uitvoering rekening wordt gehouden met de kwetsbare periodes van de eekhoorn zijn geen belemmeringen te verwachten. Indien concreet dieren en nesten aanwezig zijn, dienen kap- en sloopwerkzaamheden niet te worden uitgevoerd tijdens de winterslaap en voortplantingsperiode (winter en zomer respectievelijk). Een ontheffing Flora- en faunawet is dan niet noodzakelijk.

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Bij ingrepen aan en in het bos dient tevens rekening te worden gehouden met eventueel aanwezige jaarrond beschermde vogelsoorten, zoals spechten. Een aanvullende concrete inventarisatie verdient daarbij de aanbeveling.

De aanwezige beplanting is naar verwachting van belang als verblijfplaats van vleermuizen. Een aanvullend onderzoek hiernaar is aanbevelingswaardig. Indien vleermuizen aanwezig zijn, dient ontheffing te worden aangevraagd. Naar verwachting zal deze ontheffing worden verleend omdat de nieuwbouw mogelijkheden biedt voor vleermuizen in de vorm van potentiële verblijfplaatsen (de nieuwe gebouwen dienen dan wel toegankelijk te zijn voor vleermuizen).

Het verdient de aanbeveling om tevens nader onderzoek te doen naar de functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen (foerageergebied, vliegroutes en mogelijke paar- en verblijfplaatsen). Dit onderzoek kan uitgevoerd worden in de periode mei tot en met september. Als het onderzoeksgebied een functie blijkt te hebben voor (meer bijzondere) vleermuissoorten, dient rekening te worden gehouden met mitigerende en compenserende maatregelen.

Voor concrete ruimtelijke ingrepen zoals het kappen van beplanting en andere ingrepen in de groen- en waterstructuur alsmede de sloop van bebouwing dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

6.2 Natuurbeleid

Het bosgebied op en rond de Donksbergen valt onder de bescherming van de **provinciale Groene Hoofdstructuur** als bestaand bos- en natuurgebied en is als zodanig onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Een inbreuk/aantasting op de GHS/EHS is slechts mogelijk onder beperkte voorwaarden.

Het geniet de voorkeur om de GHS te respecteren en geen ontwikkelingen binnen de begrenzing te plannen. Op deze wijze worden problemen voorkomen. Indien bij de voorgestane ontwikkeling wel ingrepen in de GHS en/of EHS worden beoogd zijn er twee middelen ter beschikking: Compensatiebeginsel en GHS-saldbenadering. Beide middelen hebben een set aan voorwaarden waaraan voldaan zal moeten worden alvorens ze kunnen worden gebruikt. Een nadere analyse van de mogelijkheden binnen en rond het project zal moeten uitwijzen of, en welk, middel zou kunnen worden toegepast.

Indien bovenstaande niet mogelijk wordt geacht, dan wordt geadviseerd de bospercelen in het plangebied die onder de EHS/GHS vallen, naast de bestemming cultuur en ontspanning tevens de bestemming 'waarde ecologie' te geven. Hierdoor wordt bescherming van de natuurwaarden binnen de EHS/GHS voldoende gewaarborgd en zal er van de recreatieve activiteiten, rekening houdend met de bestemming waarde ecologie, geen negatieve werking uitgaan. Derhalve is compensatie in het kader van de EHS/GHS niet aan de orde.

7 Verantwoording verspreidingsgegevens flora en fauna

Algemeen

- www.minInv.nl
- www.natuurloket.nl
- KNNV Uitgeverij, 2003. Europese Natuur in Nederland, Habitattypen
- KNNV Uitgeverij, 2004. Europese Natuur in Nederland, Soorten van de Habitatrichtlijn
- Bureau Waardenburg, 2007, Natuurtoets recreatiepark Klein Vink te Arcen

Zoogdieren

- Limpens, H. et al., 1997.
Atlas van de Nederlandse Vleermuizen.
- Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.

Vogels

- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002.
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000.
- Mebs, T. en Schmidt, D., 2006. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en Voor-Azië.

Amfibieën en reptielen

- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging en Nederlandse Vereniging voor herpetologie en terrariumkunde 'Lacerta', 1986.
Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun bedreiging.
- Stichting Ravon, 2005, Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant.
- www.ravon.nl

Vissen

- Nie, H.W. de, 1996.
Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen.
- www.ravon.nl

Insecten en ongewervelden

- Tax, M.H., 1989.
Atlas van de Nederlandse dagvlinders.

Planten

- Cools, J.M.A., 1989.
Atlas van de Noord-Brabantse flora.

- Weeda, E., J., R. Westra, C. Westra & T. Westra, 1985. Nederlandse Oecologische flora; wilde planten en hun relaties 1-5.

Natuurwetgeving en -beleid

Het natuurbeschermingsbeleid en de wet- en regelgeving op dit vlak kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht en een soortgericht spoor. Als gevolg van ontwikkelingen op Europees niveau heeft de laatste jaren een actualiseringslag plaatsgevonden binnen het nationaal natuurbeschermingsrecht. Met de Flora- en faunawet uit 2001 en de daarna aangepaste Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving geïmplementeerd. De twee sporen hebben daarbij elk hun eigen wettelijk verankering. De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van gebieden, de Flora- en faunawet op de bescherming van soorten. Op provinciaal niveau heeft het natuurbeleid zijn doorwerking gekregen in het Streekplan.

Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. In deze wet is de bescherming van inheemse wilde planten en dieren geregeld en deze vormt daarmee de vervanging van een aantal eerdere wetten alsmede de implementatie op nationaal niveau van de soortbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Implementatie van de soortbescherming in bijvoorbeeld bestemmingsplannen is dus in principe niet meer nodig. In verband met de uitvoerbaarheid van ruimtelijke plannen dient echter wel rekening te worden gehouden met soortbescherming en dan met name de aanwezigheid van beschermde soorten in het onderzoeksgebied.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. In de wet is een aantal verbodsbepalingen opgenomen dat van belang is bij ruimtelijke ingrepen:

Voor beschermde planten op hun groeiplaats geldt het volgende verbod:

- Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Voor beschermde dieren in hun natuurlijke leefomgeving geldt:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Voor ruimtelijke ingrepen is bij het overtreden van de bovenstaande bepalingen een ontheffing (ex artikel 75 Flora- en faunawet, Algemene Maatregel van Bestuur) nodig.

Ontheffing en vrijstelling

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hier- toe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje, Brede wespenorchis en Gewone dotterbloem.

Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime

Voor soorten van tabel 2 is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan drie criteria wordt getoetst (zware toets):

- er is sprake van een in of bij wet genoemd belang,
- er is geen alternatief
- 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Tot dit beschermingsregime horen onder andere alle vleermuissoorten, de Das, verschillende amfibieënsoorten waaronder Rugstreeppad en Kamsalamander en vissoorten waaronder Grote modderkruiper

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Voor het verstoren van broedende vogels (tijdens het broedseizoen) wordt in principe geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels geldt een zware toets, vergelijkbaar met tabel 3-soorten, waardoor de Minister enkel ontheffing verlenen kan voor overtreding van artikel 10 (opzettelijk verontrusten) nádat de uitgebreide toets doorlopen is.

In de praktijk blijkt dat bij het aantasten van vaste verblijfplaatsen voor diverse soorten een ontheffing nodig is. De exacte soorten zijn door de beoordelende instantie (DLG) enkele malen aangepast. De volgende soorten zijn de soorten zoals deze naar verwachting zeer binnenkort officieel vastgesteld zullen worden [DLG werkdocument, januari 2008]:

bosuil, steenuil, kerkuil, ransuil, oehoe, groene specht, zwarte specht, grote bonte specht, middelste bonte specht, kleine bonte specht, boomvalk, torenvalk, slechtvalk, rode wouw, zwarte wouw, zeearend, wespandief, buizerd, sperwer, havik, raaf, blauwe reiger, ooievaar, gierzwaluw, boerenzwaluw, huiszwaluw en grote gele kwikstaart. Daarnaast dienen nesten van Zwarte kraai en Roek in principe behouden te worden als basis voor nestgelegenheid van een deel van bovenstaande (roof)vogels.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

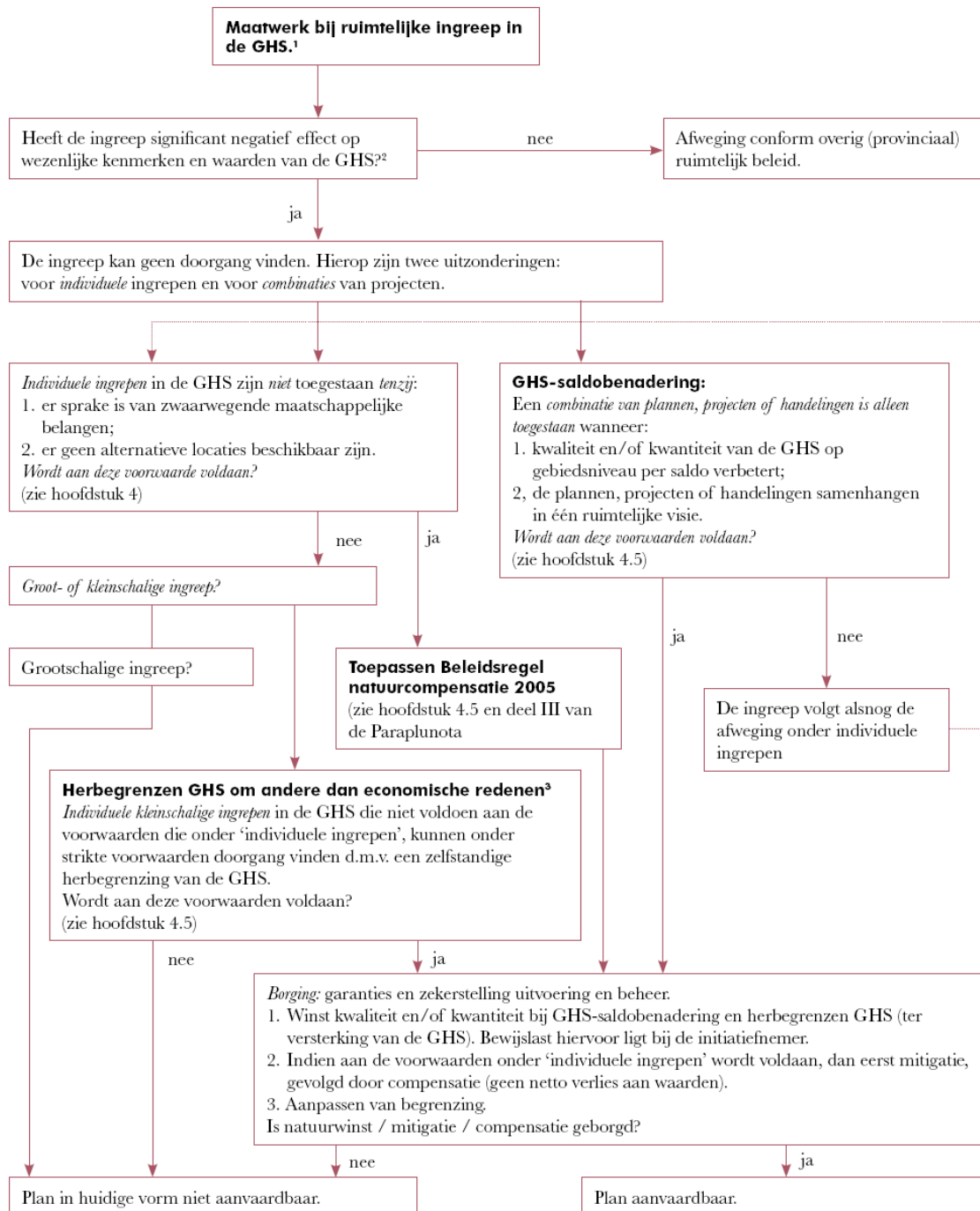
Ecologische Hoofdstructuur en Groene Hoofdstructuur

Het Ecologische Hoofdstructuurbeleid is in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en voortgezet in de Nota Ruimte. Uitgangspunt is duurzame instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo groot mogelijke verscheidenheid van in het wild levende dieren en plantensoorten als wel elementen van ecosystemen. Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke bescherming van deze natuur vormen daarvan essentiële onderdelen. Om deze natuurgebieden te verbinden tot een samenhangend geheel worden er ook nieuwe natuurgebieden en (robuuste) verbindingzones ontwikkeld. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte (VROM) het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld.

De begrenzing van de gebieden vindt plaats door provincies, binnen het door het Rijk gestelde kader. In de provincie Noord-Brabant heeft de netto begrenzing plaatsgevonden middels de vaststelling van de begrenzingplannen (1:250.000). De EHS werkt hierbij door in de Groene Hoofdstructuur (GHS) - natuur en deels in GHS-landbouw in het Streekplan 2002 (1:100.000).

Bij ingrepen in de EHS/GHS dient getoetst te worden aan het provinciale beleid van toepassing. De basis hiervoor zijn de 'Spelregels EHS' hetgeen een gezamenlijke, globale uitwerking is van rijk en provincies. Hierin wordt ondermeer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden, er geen reële locatiealternatieven zijn én er sprake is van redenen van zwaarwegende belangen. In de Provincie Noord-Brabant zijn de Spelregels EHS verder uitgewerkt in de Paraplunota Ruimtelijke Ordening. In onderstaand schema zijn deze en aanvullende stappen weergegeven.

Stroomschema Maatwerkmogelijkheden in de GHS en AHS-landschap

1 Onder GHS verstaan we in dit schema de Groene Hoofdstructuur Natuur, de Groene Hoofdstructuur Landbouw en de Agrarische Hoofdstructuur Landschap. Maatwerk is in beginsel **niet** van toepassing in de gebieden met het 'nee-principe'.

2 Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep effect heeft op een Natura 2000 gebied geldt aanvullend de Natuurbeschermingswet van 1998 (zie hoofdstuk 4.5)

3 Een andere mogelijkheid voor maatwerk in de GHS Natuur en GHS Landbouw (EHS) is herbegransen om ecologische redenen. Dat gebeurt in het kader van de natuurgebiedsplannen en het beheersgebiedsplan van de EHS in Noord-Brabant.